

(BİRİNİN) ELİNE BAKMAK

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(birinin) eline bakmak **Deyim 1**) bir kimsenin yardımıyla geçinmek;

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ

elinin altında olmak deyiminin **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'**ndeki anlamlarına baktığımızda bu deyim meallerde, yanlış anlamlarda kullanılmış olduğunu anlarız:

elinin altında olmak Deyim

- 1) her zaman kolayca alınıp yararlanılabilecek yerde ve yakınlıkta (olmak);
- 2) hazırda bulundurmak.

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ

Eğer (evlenmek istediğiniz için mallarını teslim etmediğiniz) **yetimlere** (kızlar) karşı 'kısıt'ı sağlayamama korkunuz **olursa** hoşunuza giden kadınlardan **ikisini, üçünü, dördünü** nikâhlayın. Aralarında **adaleti** sağlayamama korkunuz **olursa** bir tek kadını veya (size hayır demeyecek) **elinize bakanlardan** nikâhlayın. Sıkıntıya düşmemeniz için en uygun olanı budur. **4/NİSA-3**

وَالْمُحْصَنَاتِ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُجَلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Kocalı kadınlarla evlenmek de haram ancak **elinize bakanlar** [size hayır demeyecek olanlar (savaş esirleri gibi)] müstesna. Allah'tan size yazılan budur. Namuslu yaşamamız ve zinadan kaçınmamız şartıyla, bunların dışındaki kadınlarla evlenmeniz helal kılındı ki mallarınız karşılığında onlara talip olasınız. Bunlardan hangilerinden nikâh ile yararlanırsanız mihrlerini belirlediğiniz miktarda veriniz. Mihri belirledikten sonra **gönül rızası ile** başka bir şekilde uyuşmanızın bir günahı yoktur. Allah bilir, doğru **hükümler verir. 4/NİSA-24**

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنَ قَتَبَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ بِأَدْنَىٰ أَهْلِيهِنَّ وَأُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخَذَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ فَآتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ عَلَيْهِنَّ نَصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ حَسَبِيَ الْعَنْتُ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sizden kimin hür mü'min kadınlarla evlenmeye **takati yetmezse** o zaman **elinize bakan** mümin kızlarınızı nikâhlayabilirler. Allah, imanlarınızı (sizden) daha iyi bilir. Hepiniz birbirinizdensiniz. Şu hâlde onları, iffetli olmaları, zina işlememeleri ve **dost tutmamaları** şartıyla sahiplerinin izinleriyle nikahlayın ve bu durumda mihrlerini de güzelce verin. Evlendiklerinde zina ederlerse onlara, hür kadınlara **verilen azabın** yarısı uygulanır. Bu izin (evlenme izni), içinizden **zora gelemekten** korkanlar içindir. Ancak sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayıcı çok merhamet edicidir. **4/NİSA-25**

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

Allah'a **kul olun**, ona hiçbir şeyi **sirk koşmayın**, anne-babaya, yakınlara, yetimlere, miskinlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yakındaki arkadaşına, yolcuya ve **elinize bakanlara** iyilik edin. Allah **kendini beğenip** böbürleneni sevmez. **4/NİSA-36**

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِعِمَّةٍ اللَّهُ يَجْحَدُونَ

Allah; rızık konusunda, kiminize, diğerlerine göre **üstünlük verdi**. Üstünlük verilenler, **ellerine bakanlara** rızıklarını vermezler. Oysa onda (rızıkta) eşittirler. Yoksa onlar, Allah'ın nimetini **hiç** mi **sayıyorlar?** **16/NAHİL-71**

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

Sadece eşleri ve **ellerine bakanlar** hariç. (Bunlarla ilgili) kınanmış degillerdir. **23/MÜ'MİNUN-6**

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أُولَى الْأَرْبَابَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Mümin kadınlara da söyle, gözlerini sakınsınlar; ferçlerini korusunlar. Güzelliklerinden görünen kısım dışındakileri açmasınlar. Başörtülerinin bir kısmını yakalarının üstüne vursunlar. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları, **ellerine bakanlar**, kadına ihtiyacı kalmamış erkekler ve kadınların edep yerlerine ilgi duymayan küçük çocuklar dışında hiç kimseye süslerini açmasınlar. Gizledikleri güzellikleri bilinsin diye ayaklarının bir bölümü ile yere vurmasınlar. Müminler, hep birlikte Allah'a yönelin ki **felah bulasınız. 24/NUR-31**

وَأَلَيْسَتْغَفَّيَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحاً حَتَّى يُعْطِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْراً وَأَوْهَمُوا مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَيْتُمْ عَلَى الْبُعَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصِيلاً لِنَبْتَعُوا عَرْضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah tarafından ihtiyaçları karşılayıncaya kadar kendilerine hâkim olsunlar. **Ellerine bakanlarla** hürriyet sözleşmesi (kitabet) yapmak isteyenlerde bir iyi tutum biliyorsanız sözleşmeyi yapın. Allah'ın size verdiği maldan da onlara verin. Eğer evlenmek isterlerse dünya hayatının geçici **çıkarmı gözeterek** kızlarınızı isyana zorlamayın. Kim onlara **zor kullanırsa** zorlanmalarından sonra Allah onları bağışlar, onlara rahmet eder. **24/NUR-33**

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Ey müminler! **Ellerinize bakanlar** ve içinizden henüz ergenlik çağına girmemiş olanlar, sabah namazından önce, öğleyin soyduğunuz vakit ve yatsı namazından sonra (yanınıza gireceklerinde) sizden üç defa izin istesinler. Bunlar, mahrem (kapanmamış) hâlde bulunabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitlerin dışında ne sizin için ne de onlar için bir mahzur yoktur. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz. İşte Allah ayetleri size böyle açıklar. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. **24/NUR-58**

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلاً مِنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Allah size kendinizden bir **örnek vermektedir: Ellerinize bakanlardan**, size verdiğimiz rızıklarda -birbirinizden çekindiğiniz gibi kendilerinden çekineceğiniz derecede sizinle eşit (haklara sahip)- ortaklarınız var mı? İşte biz ayetlerimizi, aklını kullanacak bir kavim için böylece açıklıyoruz. **30/RUM-28**

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَمْنَا لَكَ زَوْجَكَ النِّبِيَّ أَتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا آفَاءَ اللَّهِ عَلَيْكَ وَبَنَاتٍ عَمَاتِكَ وَبَنَاتٍ خَالَكَ وَبَنَاتٍ خَالَاتِكَ النَّبِيِّ هَاجِرُونَ مَعَكَ وَأَمْرَأَةٌ مُؤْمِنَةٌ إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً

Ey Peygamber! Mehirlerin verdiğin hanımlarını, Allah'ın sana ganimet olarak verdiği ve **eline bakana**, amcanın, halanın, dayının ve teyzenin seninle beraber göç eden kızlarını sana helal kıldık. Bir de Nebi kendisiyle evlenmek istediği takdirde, kendisini Nebi'ye hibe eden mü'min kadını, diğer mü'minlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere (helal kıldık). Kuşkusuz biz, hanımları ve **ellerine bakanlar** hakkında mü'minlere neyi farz kıldığımızı biliriz. (Bu hususta ne yapmaları lazım geldiğini onlara açıkladık) ki sana bir zorluk olmasın. Allah bağışlayandır, merhamet edendir. **33/AHZAP-50**

لَا يَجِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبْدَلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيباً

Bundan sonra artık başka kadınlarla evlenmen, **eline bakan hariç**, güzellikleri hoşuna gitse bile bunların yerine başka hanımlar alman sana helal değildir. Allah her şeyi gözetler. **33/AHZAP-52**

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّبَعِينَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيداً

Onlara (Nebi'nin hanımlarına) babaları, oğulları, kardeşleri, kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, (mü'min) kadınları ve **eline bakanlar** bir günah değil. (Ey Nebi'nin hanımları!) Allah'tan korkun; kesinlikle Allah, her şeye şahittir. **33/AHZAP-55**

Ahzap 50-55 Allah resulü ve eşleriyle ilgili ayetler.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

Ancak kendi eşleri ve **ellerine bakanlar** müstesna. Çünkü onlar (bunlardan dolayı) kınanmazlar.
70/MEARİC-30